

*Miquel de Moragas i Miquel Botella, Editors*

# **Les Claus de** **l'Èxit**

*Impactes socials, esportius,  
econòmics i comunicatius de*  
**Barcelona '92**

*Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport  
Universitat Autònoma de Barcelona  
Museu Olímpic de Lausana  
Fundació Barcelona Olímpica*

## **Els autors**

**Josep Miquel Abad**  
**Enric Truñó**  
**Fidel Sust**  
**Manuel Llanos**  
**Lluís Millet**  
**Miquel Botella**  
**Ferran Pastor**  
**Jordi López**  
**Andreu Clapés**  
**Josep Bertran**  
**Miquel de Moragas**  
**Joan Botella**  
**Faustino Miguélez**  
**Ferran Brunet**  
**Fernand Landry**  
**John MacAloon**  
**Nancy Rivenburgh**  
**Muriel Ladrón de Guevara**  
**Pilar Carrasquer**  
**Núria García**  
**Xavier Còller**  
**Daniel Romaní**  
**Dolors Aparicio**

Les Claus de l'Èxit.

Impactes socials, esportius,  
econòmics i comunicatius de  
Barcelona'92

# Les Claus de l'Èxit.

## Impactes socials, esportius, econòmics i comunicatius de Barcelona'92

Els continguts d'aquest llibre no podran ser reproduïts, ni totalment ni parcialment, sense el previ consentiment per escrit dels editors.

© Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport  
Universitat Autònoma de Barcelona  
Edifici B. 08193 Bellaterra (Barcelona, España)

© Universitat Autònoma de Barcelona  
Servei de Publicacions  
Edifici A. 08193 Bellaterra (Barcelona, España)

Editors: Miquel de Moragas i Miquel Botella  
Coordinació editorial: Miquel Gómez,  
Esther Martí i Núria Garcia  
Disseny de la coberta: Josep M.<sup>a</sup> Trias (Quod)

Primera edició: juliol de 1995

Dipòsit legal: B. 30.733-1995  
ISBN 84-490-0388-1  
Composició: Víctor Igual, S. L.  
Impressió: Duplex, S. A.  
Enquadernació: Serveis Gràfics 106, S.L.  
Printed in Spain - Impres a Espanya

# Índex

|                                                                                      |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------|---|
| Joan Antoni Samaranch<br><i>President del Comitè Olímpic Internacional</i> . . . . . | 7 |
|--------------------------------------------------------------------------------------|---|

## **Presentació**

|                                                                                           |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| Pasqual Maragall<br><i>President del COOB'92</i><br><i>Alcalde de Barcelona</i> . . . . . | 9 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---|

## **Introducció**

|                                                                                                                  |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Josep Miquel Abad<br><i>Conseller Delegat del COOB'92</i><br>«Balanz de les realitzacions del COOB'92» . . . . . | 11 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

## **Organització dels Jocs**

|                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------|----|
| Miquel Botella<br>«Les claus de l'èxit dels Jocs» . . . . . | 18 |
|-------------------------------------------------------------|----|

## **Esports**

|                                                          |    |
|----------------------------------------------------------|----|
| Enric Truñó<br>«Barcelona, ciutat de l'esport» . . . . . | 43 |
|----------------------------------------------------------|----|

|                                                                                                  |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Manuel Llanos<br>«Així va col·laborar el Comitè Olímpic Espanyol<br>en l'èxit del '92» . . . . . | 57 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

## **Mitjans de comunicació**

|                                                                                                                 |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Miquel de Moragas / Nancy Rivenburgh / Núria Garcia<br>«La imatge de Barcelona'92 a la televisió internacional» | 76 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

|                                                                                                                     |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Muriel Ladrón de Guevara / Xavier Còller /<br>Daniel Romaní<br>«La imatge de Barcelona a la premsa internacional» . | 98 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

## **Disseny**

|                                                                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Miquel de Moragas<br>«Disseny, logotip i mascota en la promoció<br>i la identitat de Barcelona'92» . . . . . | 115 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

## **Jocs Paralímpics Barcelona'92**

|                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------|-----|
| Fernand Landry<br>«Els Jocs Paralímpics i la integració social» . . . . . | 130 |
|---------------------------------------------------------------------------|-----|

## **Política**

Joan Botella

- «Els Jocs Polítics. Actors i estratègies entorn  
dels Jocs Olímpics de Barcelona 1992» . . . . . 145

## **Societat**

Faustino Miguélez / Pilar Carrasquer

- «La repercussió laboral dels Jocs Olímpics» . . . . . 155

Andreu Clapés

- «Voluntaris Barcelona'92: la gran festa  
de la participació» . . . . . 171

John MacAloon

- «Barcelona'92: un punt de vista  
des de l'antropologia cultural» . . . . . 187

## **Urbanisme**

Lluís Millet

- «Els Jocs de la Ciutat» . . . . . 194

## **Economia**

Ferran Brunet

- «Anàlisi econòmica dels Jocs Olímpics de  
Barcelona'92: recursos, finançament i impactes» . . . 209

## **Tecnologia**

Jordi López / Ferran Pastor

- «Barcelona'92: les estratègies de la tecnologia» . . . 244

Josep Bertran

- «La imatge de la tecnologia als Jocs Olímpics  
de Barcelona'92» . . . . . 260

## **Epíleg**

Fidel Sust

*Director General d'Esports de la Generalitat  
de Catalunya*

- «L'herència esportiva dels Jocs de Barcelona» . . . 267

## **Bibliografia sobre Barcelona'92**

- Dolors Aparicio . . . . . 272

## **Apèndix**

Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport.

Càtedra Internacional d'Olimpisme.

- Fundació Barcelona Olímpica . . . . . 282

## APÈNDIX

### CENTRE D'ESTUDIS OLÍMPICS I DE L'ESPORT CÀTEDRA INTERNACIONAL D'OLIMPIisme

La Universitat Autònoma de Barcelona, coincidint amb el repte que va significar la nominació de Barcelona com a seu de la XXVa Olimpíada, va impulsar l'any 1988 la creació del Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport, dedicat a la recerca, la documentació, la formació i la divulgació sobre l'olimpisme i l'esport.

Amb aquesta activitat acadèmica, la Universitat Autònoma de Barcelona contribueix a promoure els valors i els ideals de pau de l'olimpisme i de l'esport.

El Centre es regeix per un consorci integrat per la Universitat Autònoma de Barcelona, el Comité Olímpico Español, l'Ajuntament de Barcelona i la Diputació de Barcelona.

S'han establert diferents acords i col·laboracions amb el Comitè Olímpic Internacional, el Consejo Superior de Deportes, la Secretaria General de l'Esport de la Generalitat de Catalunya, la Caixa d'Estalvis i de Pensions de Barcelona, la Fundació ONCE i el FC Barcelona.

#### *Càtedra Internacional d'Olimpisme*

Fruit d'un conveni específic signat entre la Universitat Autònoma de Barcelona i el Comitè Olímpic Internacional el gener de 1995 a Lausana, es va crear la primera Càtedra Internacional d'Olimpisme.

La Càtedra disposa d'un Comitè de Coordinació integrat per representants del Olímpic Comitè Internacional i de la Universitat Autònoma de Barcelona.

El Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport és el gestor de la Càtedra. El Comitè Olímpic Internacional i la Universitat Autònoma de Barcelona varen designar com a primer coordinador general el Dr. Miquel de Moragas, Catedràtic de Comunicació.

La titularitat de la Càtedra és de caràcter temporal i tenen la condició de catedràtics internacionals d'olimpisme, professors de reconegut prestigi en els camps de les ciències socials i les humanitats. El primer Catedràtic Internacional d'Olimpisme va ser el Dr. John MacAloon de la Universitat de Chicago.

## OBJECTIUS

El Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport i la Càtedra Internacional d'Olimpisme tenen com a objectius prioritaris:

1. Col·laborar amb el moviment olímpic internacional i amb els diferents organismes esportius nacionals i internacionals en els aspectes acadèmics, científics i de difusió cultural.

2. Dur a terme tasques d'investigació sobre olimpisme i esport, especialment en l'àmbit de les humanitats i les ciències socials.

3. Organitzar cursos universitaris de divulgació i de post-grau sobre olimpisme i esport.

4. Recopilar i facilitar documentació a alumnes i investigadors per mitjà del servei d'informació i documentació.

5. Promoure les activitats acadèmiques internacionals i la coordinació dels centres universitaris i d'instituts especialitzats.

6. Facilitar la difusió científica i social dels estudis duts a terme per mitjà de simposis, conferències i publicacions.

## ACTIVITATS

El Centre d'Estudis Olímpics i la Càtedra Internacional d'Olimpisme desenvolupen les següents activitats:

### *Activitats docents*

- **Mestratge de Comunicació i Esport**  
El Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport, en col·laboració amb la Facultat de Ciències de la Comunicació, la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia, el Departament de Periodisme, el Departament de Comunicació Audio-visual i Publicitat i l'Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya, ofereix als llicenciats i professionals del sector esportiu una formació altament especialitzada en comunicació i esport.
- **Curs Universitari de Màrqueting i Patrocini Esportiu**  
El patrocini i l'esport estableixen múltiples relacions que condicionen la gestió de l'esport, i a la vegada moltes activitats comercials relacionades, en aspectes com la gestió econòmica, la planificació dels mitjans de comunicació i les estratègies publicitàries de gran nombre d'ofertes comercials, que ja no poden entendre's sense considerar aquestes noves relacions.

L'objectiu d'aquest curs, és formar professionals d'alta especialització que puguin respondre a aquesta nova situació.

- **Curs Universitari de Televisió i Esport**

L'objectiu d'aquest curs és formar professionals experts en les múltiples sinèrgies existents entre la televisió i l'esport i els seus efectes en la societat de consum, i promoure i difondre la recerca sobre televisió i esport des d'una perspectiva interdisciplinària.

### *Activitats de recerca*

- **Àrees de recerca**

- Mitjans de comunicació, esport i olimpisme
- Cerimònies olímpiques
- Jocs Olímpics, medi ambient i urbanisme
- Esport adaptat i Jocs Paralímpics
- Política/ Dret/ Economia de l'esport
- Documentació olímpica i de l'esport
- Història olímpica i de l'esport
- Patrocini esportiu i olímpic
- Pedagogia i educació de l'esport
- Relacions internacionals i Jocs Olímpics
- Psicologia de l'esport

La Càtedra Internacional en Olimpisme estableix anualment un programa d'investigació sotmès a l'aprovació del Comitè de Coordinació de la Càtedra.

- **Serveis d'assessorament**

El Centre ofereix un servei d'assessorament en totes les matèries de la seva especialitat de recerca a institucions i organismes esportius, empreses patrocinadores de l'esport, mitjans de comunicació, etc.

### *Publicacions*

- Working papers (38 títols editats el 1995)
- Monografies acadèmiques
- Actes de simposis

### *Servei de documentació*

El Centre disposa d'un servei d'informació i documentació especialitzat en olimpisme i esport. Està connectat *on-line* amb el servei de biblioteques de la Universitat Autònoma de Barcelona i compta amb els recursos tecnològics adequats per a la connexió amb bases de dades internacionals.

La Càtedra Internacional d'Olimpisme està especialitzada en la documentació corresponent al període modern de l'olimpisme, el comprès entre 1972 i els Jocs del Centenari de 1996, amb un especial interès pels Jocs de Barcelona de 1992.

### *Divulgació i promoció de l'ideari olímpic*

La Càtedra Internacional d'Olimpisme, en col·laboració amb l'Associació de Comitès Olímpics Nacionals (CON) i les Acadèmies Olímpiques, participa en activitats de divulgació sobre olimpisme a nivell internacional.

El primer Simposi organitzat per la Càtedra l'any 1995 va ser dedicat a les cerimònies olímpiques.

CENTRE D'ESTUDIS OLÍMPICS I DE L'ESPORT  
CÀTEDRA INTERNACIONAL D'OLIMPISME

Universitat Autònoma de Barcelona  
Edifici B. 08193 Bellaterra (Barcelona)  
Tel. (3) 581 19 92 / Fax (3) 581 21 39  
Correu electrònic: ICEO2@cc.uab.es  
Connexió Internet: Telnet BABEL.UAB.ES

## FUNDACIÓ BARCELONA OLÍMPICA

El febrer de 1993 es constitueix la Fundació Barcelona Olímpica. Per primera vegada després d'uns Jocs Olímpics, el Comitè Organitzador crea una Fundació i una Exposició permanent on es poden reviu els moments més significatius i emotius dels Jocs de Barcelona.

La Fundació es regeix per un Patronat integrat, amb caràcter vitalici, per les següents institucions i persones: l'Ajuntament de Barcelona, el Comité Olímpico Español, l'Administració de l'Estat —mitjançant el Consejo Superior de Deportes—, la Generalitat de Catalunya —mitjançant la Secretaria General de l'Esport— i l'Excm. Sr. Joan Antoni Samaranch. També són Patrons l'Associació d'Empresaris Barcelona'92, el President de Barcelona Promoció, els Voluntaris Olímpics i destacades personalitats vinculades a l'organització dels Jocs Olímpics: el Sr. Josep Miquel Abad i el Sr. Romà Cuyàs.

El primer Patronat de la Fundació Barcelona Olímpica va quedar compostat per les següents persones:

|                               |                                                                    |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| <i>President</i>              | Excm. Sr. Pasqual Maragall i Mira<br>(Ajuntament de Barcelona)     |
| <i>Vice-president primer</i>  | Excm. Sr. Carlos Ferrer Salat (Comité Olímpico Español)            |
| <i>Vice-president segon</i>   | Excm. Sr. Rafael Cortés Elvira<br>(Consejo Superior de Deportes)   |
| <i>Vice-president tercer</i>  | Excm. Sr. Josep Lluís Vilaseca i Guasch (Generalitat de Catalunya) |
| <i>Vocal vitalici</i>         | Excm. Sr. Juan Antonio Samaranch                                   |
| <i>Vocal/Apoderat general</i> | Excm. Sr. Josep Miquel Abad                                        |
| <i>Vocal</i>                  | Excm. Sr. Romà Cuyàs                                               |
| <i>Vocal</i>                  | Sr. Leopoldo Rodés (Associació d'Empresaris Barcelona'92)          |
| <i>Vocal</i>                  | Il·lm. Sr. Enric Truñó (Barcelona Promoció, S.A.)                  |
| <i>Vocal</i>                  | Representant de Voluntaris Olímpics                                |
| <i>Secretari</i>              | Sr. Raimon Bergós                                                  |
| <i>Director</i>               | Sr. Miquel Torres                                                  |

## OBJECTIUS

La Fundació Barcelona Olímpica té com a finalitat difondre la realitat dels Jocs Olímpics de Barcelona, com també promocionar i investigar els valors culturals, ètics, esportius i de qualsevol ordre que emanen de l'ideari olímpic.

Té com a objectiu específic, entre d'altres de caràcter més general, l'establiment, el manteniment i la promoció d'una exposició i d'un centre d'informació permanent i d'investigació, a l'abast del públic, que ofereix una visió global sobre els Jocs Olímpics de Barcelona i tot el que van representar, així com també un complet coneixement de l'Olimpisme.

La Fundació Barcelona Olímpica pretén establir acords amb les institucions per a realitzar projectes en comú.

## INSTAL·LACIONS

La Fundació Barcelona Olímpica està situada en l'emblemàtic Estadi Olímpic de Montjuïc, lloc idoni per desenvolupar els seus objectius. Amb un espai de 1.535m<sup>2</sup>, condicio-

nat pels arquitectes Ricard Sans i Lluís Samaranch, s'ha aconseguit una instal·lació de qualitat per dur a terme les activitats previstes.

La Fundació Barcelona Olímpica disposa de sis espais: Exposició permanent, Exposició temporal, Fototeca/Videoteca/Sala Consulta/Arxius, Recepció/Botiga, Administració, Auditori i un espai dedicat a l'Olimpisme.

### *Galeria olímpica*

La Galeria Olímpica disposa d'una àmplia sala de 760m<sup>2</sup> distribuïda en els següents espais:

*Exposició permanent.* Disposa de 484m<sup>2</sup> dedicats als Jocs de la XXVa Olimpíada i als IX Jocs Paralímpics Barcelona'92.

*Exposició temporal.* La Galeria disposa d'un espai de 276m<sup>2</sup> reservat a la presentació d'exposicions temporals (amb monogràfics sobre cultura, esport i olimpisme). La primera exposició temporal va estar dedicada a les cerimònies dels Jocs Olímpics i Paralímpics.

## ACTIVITATS

La Fundació Barcelona Olímpica ha organitzat diverses activitats de caràcter cultural i d'investigació en el món de l'esport i l'olimpisme. S'han atorgat beques d'estudis d'investigació sobre l'esport i l'olimpisme. Es realitzen cursos de Formació Ocupacional, pràctiques d'estudiants de Formació Professional i s'organitzen Seminaris d'Àudio-visuales. Així mateix l'any 1995 s'organitzà el I Fòrum Olímpic i Biennal Internacional Àudio-visual Esportiva.

## SERVEIS

*Fototeca.* L'arxiu fotogràfic està integrat per 200.000 imatges aproximadament, de les quals 30.000 es troben enregistrades en làser-disc.

*Videoteca i àudio-visuales.* El fons videogràfic disposa de 5.000 cintes produïdes des del 1983 fins al 1992. També disposa de 2.600 cintes enregistrades per RTO durant els Jocs Olímpics.

*Sala de Consulta.* Aquesta sala està equipada amb els mitjans necessaris per visualitzar fotografies i vídeos, publicacions i documentació.

*Auditori - Sala de projeccions.* La Fundació disposa d'una sala polivalent amb capacitat per a 180 persones en la qual s'ofereix diàriament un complet programa de produccions àudio-visuals. A més a més, està condicionada per acollir reunions, seminaris, simposis, conferències, rodes de premsa, etc...

*Departament d'Àudio-visuals.* Aquest departament respon a totes aquelles demandes que es reben de particulars, empreses, agències i institucions sobre les imatges dels Jocs Olímpics, ja sigui vídeo o fotografia.

## EQUIPAMENTS

En el departament d'àudio-visual es poden reproduir, copiar o produir imatges gràcies als sistemes BETACAM SP, D3 1/2" Digital, CD Video (CAV, CRV, CLV), U-MATIC, VHS i Betamax. Pel que fa a nivell informàtic, disposa d'un làser-disc que permet visionar i localitzar imatges dels Jocs; el sistema AMIC que conté totes les dades que es van originar durant els Jocs, així com les biografies dels atletes i 2 EPH Rank Xerox on es poden consultar els resultats de totes les competicions i categories dels 28 esports.

## BOTIGA

El visitant de la Galeria Olímpica pot adquirir objectes diversos relacionats amb els Jocs de Barcelona i l'Olimpisme (publicacions, cartells, vídeos, samarretes, pins ...).

## FUNDACIÓ BARCELONA OLÍMPICA

Estadi Olímpic de Montjuïc  
Pg. Olímpic s/n, baixos  
08038 Barcelona  
Tel. (3) 426 06 60 / Fax (3) 426 92 00